

Ο ΦΡΑΓΚΙΣΚΟΣ ΜΟΡΟΖΙΝΗ
Η ΚΑΣΣΑΝΔΡΑ, Η ΚΑΒΑΛΛΑ ΚΑΙ Η ΘΑΣΟΣ
ΑΙ ΔΙΕΝΕΡΓΗΘΕΙΣΑΙ ΚΑΤ' ΑΥΤΩΝ ΕΠΙΔΡΟΜΑΙ

‘Ο είκοσιπενταετής διὰ τὴν ἄμυναν τῆς Κρήτης ἀγών, ὁ δύοῖς κατέληξε μὲ τὴν ὀλοσχερῆ ἀπώλειαν (1669) τῆς μεγαλονήσου, εἶχε σοβαρῶς ἔξαντλήσει τὰς δυνάμεις τῆς Ἐνετικῆς Ἀριστοκρατίας, ἡ δύοία δύμως, ἵνα ἀνακτήσῃ τὸ ἀπολεσθὲν γόνητρον, προητοίμασε μετ’ ὀλίγα ἔτη τὴν ἐκστρατείαν διὰ τὴν ἀνακατάληψιν τῶν χαθέντων ἔδαφῶν. Παρεσκεύασε πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον ἰσχυρὸν στόλον, τοῦ δυοίου τὴν ἀρχηγίαν ἀνέθεσεν εἰς τὸν Φραγκισκὸν Μοροζίνι. Οὗτος ἀπέπλευσεν ἐκ Βενετίας τὴν 10ην Ἰουνίου 1684, προπεμφθεὶς ἐνθουσιωδῶς ἀπὸ τοὺς κυβερνῶντας καὶ τὸν λαόν. Τὸν ἐνετικὸν στόλον ἐνίσχυσαν καὶ πολεμικά τινα τοῦ Πάπα, τῆς Μάλτας καὶ τοῦ Δουκὸς τῆς Τοσκάνας. “Οτε κατέπλευσεν ἡ ἰσχυρὰ αὐτῇ μοῖρα εἰς Κέρκυραν, τὴν 7ην Ἰοιλίου 1684, ἀπετελεῖτο ἀπὸ 38 γαλέραις, 22 ἄλλα πλοῖα καὶ 6 μεγάλας γαλέραις (γαλεάτσαι). Ἐκεῖθεν ἔξωρμησε κατὰ τῆς Λευκάδος, τὴν δύοιαν μετὰ βραχεῖαν πολιορκίαν κατέλαβον αἱ συμμαχικαὶ δυνάμεις. Περὶ τὰ τέλη Ἰουλίου τοῦ αἰντοῦ ἔτους καὶ μετ’ ὀλίγας ἡμέρας κατελήφθη καὶ ἡ Πρέβεζα.

‘Αποπλέων ἐκ Βενετίας ὁ Μοροζίνη, παρέλαβε μεθ’ ἑαυτοῦ ἑκατὸν χιλιάδας τεκνίνια καί, ἐπειδὴ εἶχε μείνει σχεδὸν κενὸν τὸ δημόσιον ταμεῖον, ἥ δὲ ἐκστρατεία ἀφ’ ἑτέρου θὰ ἀπήτει πολλὰ χρήματα διὰ τὴν πληρωμὴν τῶν μισθοφόρων, τῶν ὑπηρετούντων ὑπὸ τὴν σημαίαν τοῦ Ἅγιου Μάρκου, ἥ ‘Ἐνετικὴ γερουσία ἡναγκάσθη νὰ παραχωρήσῃ τὸν τίτλον τοῦ εὐγενοῦς εἰς τρεῖς δεκάδας οἰκογενειῶν εὐπόρων ἔναντι καταβολῆς ὀφειλέμενου ποσοῦ. Ταῦτα ἔχων ὑπὸ σημείωσιν δ Μοροζίνη, ἐσκέφθη νὰ προσπορισθῇ τὰ ἀναγκαιοῦντα χρήματα διὰ τῆς ἐπιβολῆς ἐτησίας συνεισφορᾶς ἐπὶ τῶν νήσων τοῦ Αίγαίου πελάγους καὶ πρὸς τοῦτο ἀπέσπασε μίαν ἐλαφρὰν μοῖραν, ἥ δύοία περιῆλθε τὰς νήσους καὶ ἡξίωσε νὰ καταβάλλουν αὗται ἐτησίως ποσὰ καταπληκτικά.

Εἰς τὴν δέσμην 1129 τοῦ Ἀρχείου τοῦ γενικοῦ κατὰ θάλασσαν προνοητοῦ ἀνεύρομεν λεπτομερῆ κατάλογον φορολογικόν, ἀναφερόμενον εἰς τὸ ἔτος 1694. Δὲν γνωρίζομεν τὰ ποσά, ποὺ ἐπλήρωνον ἀπὸ τὸ 1684, ὅτε ἀπεστάλη ἡ ναυτικὴ ἐκ Πρεβέζης μοῖρα. Τὸ ἔγγραφον τῆς 15ης Ἰανουαρίου

1694 λέγει : «Ἐπὶ τοῦ ναυάρχου Μοτσενίγο ηὑξήμησαν «τὰ χαράτσια», ποὺ ἐπλήρωνον ἑτησίως τὰ νησιὰ εἰς 180 χιλιάδας οεάλια, πλὴν οἱ φόροι οὐ ποτελεῖς, προσθέτει τὸ ἔγγραφον, ἡδυνάτουν νὰ καταβάλλουν τὰ ποσὰ τῆς φορολογίας καὶ δὲ Μοροζίνι βραδύτερον τὰ εἶχεν ὑποβιβάσει εἰς οεάλια 91.700 καὶ τὸ 1694 εἰσεπράχμησαν μόνον 68311 παρ' ὅλας τὰς καταβληθείσας πιέσεις». «Ἐδωκα καὶ πάλιν, λέγει δὲ ναυάρχος, αὐστηρὰς διαταγὰς εἰς ὅλους τοὺς δημιογέροντας, ἀπειλῶν αὐτοὺς διὰ τιμωρίας, ἢν δὲν εἰσπράξουν τὸ διὸ ἐκάστην νῆσον δρισθὲν ποσόν. Μεταξὺ τῶν νησών, ποὺ ὀφείλουν, εἶναι καὶ ἡ Σκόπελος, ποὺ εἶναι εὐφορωτάτη καὶ φορολογεῖται μὲν οεάλια 10.400, ἐπλήρωσε δὲ μόνον 5000. Τὸ «χαράτσι» εἰσεπράττετο ἐν ἀρχῇ ὑπὸ ἀπεσταλμένου τοῦ ναυάρχου. Κατόπιν, ἐπὶ τῶν ναυάρχων Κορῷ ἐρειποῦσι καὶ Μοτσενίγο, ἀνετέθη ἡ εἰσπράξις εἰς τὸν Γάλλον Διοδέ, δστις πλέων ὑπὸ γαλλικὴν σημαίαν περιήρχετο τὰς νησους καὶ εἰσέπραττε τὰ «χαράτσια» καταθέτων τὰ χρήματα εἰς τὸ Ταμεῖον Μήλου, διόπθεν τὰ παρελάμβανε τὸ Ταμεῖον τοῦ στόλου. Πολλὰν νῆσοι, διὰ νὰ πληρώσουν τὰ ὀφειλόμενα, πρέπει νὰ περιμένουν ὅχι μόνον τὴν ἐσοδείαν ἀλλὰ καὶ τὴν πώλησιν τῶν προϊόντων. Ο διορισμὸς εἰσπρακτόρων εἰς κάθε νῆσον δὲν συμφέρει οὔτε συμφέρει νὰ ἀναλάβουν τὴν εἰσπράξιν οἱ κατὰ τόπους δημιογέροντες, πρὸς οὓς προέτεινα ποσοστὸν 2 % ἐπὶ τῶν εἰσπράξεων, διότι διὰ τὸν φόρον τῶν τουρκικῶν πλοίων καὶ τῶν χριστιανῶν κουρσάρων καθίσταται δύσκολος ἡ ἀσφαλῆς μεταφορὰ τοῦ χρήματος. Πᾶσαι αἱ φόροι οὐ ποτελεῖς νῆσοι, καταλήγει τὸ ἔγγραφον, δὲν εἶναι εἰς θέσιν νὰ πληρώνουν ἑτησίως πλέον τῶν 60 - 70 χιλιάδων οεάλιων, διότι ἐκτὸς τῆς πτωχείας των, ὑπόκεινται καὶ εἰς πολλὰς βιαιοπραγίας καὶ ἀφαιμάξεις ἐκ μέρους τῶν Τούρκων καὶ ἐκ μέρους τῶν χριστιανῶν κουρσάρων, ἕτι δὲ καὶ ἐκ μέρους διαφόρων πειρατικῶν σκαφῶν τῶν Χανίων, τῆς Ρόδου καὶ Ενβοΐας, ἀτινα ἐμποδίζουσι τὴν μεταξὺ τῶν νήσων ἐμπορίαν. Τόσα εἶναι τὰ δεινά, λέγει τὸ αὐτὸν ἔγγραφον, ποὺ ὑφίστανται αἱ νῆσοι, ὃστε πολλοὶ κάτοικοι προτιμοῦν νὰ μετοικήσουν εἰς τὴν ξηράν !...».

Ίδον τώρα δὲ φορολογικὸς κατάλογος μὲ τὸ ὄνομα ἐκάστης νήσου, μὲ τὸ ποσόν τοῦ «χαρατσίου», ποὺ ἐπεβλήθη αὐταῖς ἀπὸ τὸν Μοτσενίγο, ὃς καὶ τὸ ποσόν, εἰς τὸ διποῖον ἐμειώθη βραδύτερον καὶ τὸ διποῖον τίθεται ἐν παρενθέσει. Τὸ ἔγγραφον λέγει τέλος ὅτι τὸ «χαράτσι» αὐτὸν ἐπλήρωνον πρωτύτερα καὶ εἰς τοὺς Τούρκους. Εἰς τὸν κατάλογον περιλαμβάνεται καὶ ἡ Κασσάνδρα, ὃς καὶ ἡ Θάσος.

Τὰ ὄνόματα γράφομεν ἐλληνιστὶ μὲ τὴν τωρινὴν ὄνομασίαν των, ἐνῷ ἐν παρενθέσει ἀναγράφονται τὰ ὄνόματα τῆς ἐποχῆς ἐκείνης ἵταλιστὶ ἢ μᾶλλον ἐνετιστί :

Σάμος . . . (Sammo) . . . οεάλια 8000 (7000)
Κάρπαθος . . . (Scarpanto) . . . » 12000. (1500)

*Αστυπάλαια . . .	(Stampalia) . . .	ρεάλια	6000	(2000)
Πάτμος . . .	(Patino) . . .	»	6000	(1500)
Λέρος . . .	(Lero) . . .	»	6000	(650)
*Ικαρία . . .	(Nicaria) . . .	»	3000	(500)
*Επισκοπή . . .	(Piscopia) . . .	»	2000	(700)
Νίσυρος . . .	(Nixer) . . .	»	2000	(700)
Χάλκη . . .	(Carchi) . . .	»	1000	(300)
Σύμη . . .	(Simi) . . .	»	1000	(600)
Κάσσος . . .	(Casso) . . .	»	1000	(300)
Κάλυμνος . . .	(Calinno) . . .	»	1200	(800)
Μῆλος . . .	(Millo) . . .	»	10000	(7000)
*Ανδρος . . .	(Andro) . . .	»	12000	(9000)
Θήρα . . .	(Santorini) . . .	»	10000	(7000)
Νάξος . . .	(Naxia) . . .	»	8000	(7000)
Πάρος . . .	(Paresi) . . .	»	9000	(7000)
Κέα . . .	(Zia) . . .	»	4000	(2600)
*Ίος . . .	(Nio) . . .	»	3200	(700)
Κύθνος . . .	(Termia) . . .	»	3200	(2500)
Σίφνος . . .	(Sifanto) . . .	»	2070	(1700)
*Αμοργός . . .	(Morgò) . . .	»	2000	(1200)
Μύκονος . . .	(Micone) . . .	»	2000	(1200)
*Αντίπαρος . . .	(Antiparesi) . . .	»	1600	(600)
Σέριφος . . .	(Serfo) . . .	»	1000	(500)
Φολέγανδρος . . .	(Policandro) . . .	»	850	(500)
Κιμωλός . . .	(Argentiera) . . .	»	500	(400)
Σπέτσαι . . .	(Spetie) . . .	»	500	(250)
*Υδρα . . .	(Idra) . . .	»	300	(350)
Σίκυνος . . .	(Sichino) . . .	»	300	(600)
Αἴγινα . . .	(Egena) . . .	»	2000	(2000)
*Ανάφη . . .	(Namfi) . . .	»	600	(250)
Σαλαμίς . . .	(Culuri) . . .	»	1000	(600)
Ψαρὰ . . .	(Psarà) . . .	»	4000	(4000)
*Ιμβρος . . .	(Imbro) . . .	»	4000	(1500)
Σαμοθράκη . . .	(Samotrachi) . . .	»	4000	(1500)
Μοσχονήσια . . .	(Mosconissi) . . .	»	600	
Σκιάθος . . .	(Schiato) . . .	»	11000	(700)
Σκόπελος . . .	(Scopelo) . . .	»	10400	(8000)
Σκῦρος . . .	(Schiro) . . .	»	10000	(4000)
Θάσος . . .	(Tasso) . . .	»	8000	(4000)
*Αλόννησος . . .	(Celidroni) . . .	»	2000	(1500)

Κασσάνδρα καὶ ἄλλα μέρη πλησίον δίδουν εἰς σιτάρι ἐτησίως ἀξίας ρεάλια... (λείπει ὁ ἀριθμός).

Πλὴν τῶν νήσων ὁ Μοροζίνι εἶχε καταστῆσει τότε φόρου ὑποτελῆ διλόκληρον τὴν Αἰτωλοακαρνανίαν, ὃς καὶ τὴν "Αρταν, καίτοι δὲν κατεῖχε τὰ μέρη ἐκεῖνα. Σκοπός του ἦτο ὁ χρηματισμός, καθ' ὃν χρόνον οἱ ἀτυχεῖς κάτοικοι τῆς Πελοποννήσου καὶ τῶν ἄλλων μερῶν ἐνόμισαν τότε ὅτι εἶχον ἐπανακτῆσει τὴν ἔλευθερίαν ὑπὸ τὴν σκιάν τῆς σημαίας τοῦ Ἀγίου Μάρκου καὶ ἐπανηγύριζον τὴν εἴσοδον τῶν μισθοφόρων ἐνετικῶν στρατευμάτων. Πλὴν ἐδοκίμασαν μεγάλας ἀπογοητεύσεις καὶ ἀνεπανορθώτους συμφοράς, διότι δῆλη αὐτὴ ἡ τυχοδιάσταση τοῦ Μοροζίνι δὲν διήρκεσε πλέον τῶν 30 ἑτῶν. Ἡ Πελοπόννησος ἡρημώθη, αἱ Ἀθῆναι ἐξεκενώθησαν ἀπὸ τὸν πληθυσμὸν κατόπιν πιέσεως τῶν Ἐνετῶν καὶ οἱ κάτοικοι διεσκορπίσθησαν εἰς διαφόρους πόλεις τῆς Πελοποννήσου. Χαρακτηρίζομεν τυχοδιάστασην τὴν ἐκστρατείαν, διότι ἡ Ἐνετικὴ Ἀριστοκρατία εὐρίσκετο τότε ἐν καταρρεύσει. Ἐψυχορράγει!

Εἴδομεν ἀνωτέρῳ πόσας χιλιάδας ρεαλίων ὑπεχρεοῦντο νὰ καταβάλλουν ἐτησίως αἱ διάφοροι νῆσοι καὶ μὲ πόσας δυσκολίας ἐπετυγχάνετο ἡ εἰσπραξίας. Καὶ ἵνα σχηματίσωμεν μίαν σαφῆ ἰδέαν περὶ τοῦ τί ἀντεποσάπενε τότε ὡς νόμισμα ἀγοραστικὸν τὸ ἴσταντιν ρεάλι, δηρεὶ ἐκυκλοφόρει εὐρύτατα, θὰ ἀναφέρωμεν συγκεκριμένα παραδείγματα.

Τὸ ἐνετικὸν δουκάτον ἀντεστοίχει μὲ λίρας ἐνετικὰς 6 καὶ σολδία 4, τὸ δὲ ρεάλι μὲ 8 λίρας, ἥτοι σολδία ἐνετικὰ 120. Ποίαν ἀγοραστικὴν δύναμιν εἶχον τὰ σολδία μᾶς τὸ λέγει μία διατίμησις τῶν τροφίμων, γενομένη ἐν Ναυπλίῳ τὴν 1ην Ιουνίου 1712 (δέσμη ΠΡΟΒΕΔΙΤΟΡ ΤΖΕΝΕΡΑΛ ΔΑ MAP № 956) ὑπὸ τοῦ Ἐνετοῦ ἀρχινανάρχου Αὐγούστινο Σαγκρέδο: «Τὸ ψωμὶ εἰς καρβέλια τῶν 24 οὐγγιῶν (600 γραμμάρια) πρὸς σολδία 4 τὸ καθέν. Τὸ κρασὶ πρὸς 20 σολδία τὴν μπότσαν (λίτρα 2.68) τὸ παλαιὸ τῆς Σκοπέλου. Πρὸς 10 τὸ κρασὶ τὸ ἐντόπιο καὶ πρὸς 14 τὸ σαμιώτικο τὸ μοσχᾶτο. Τὸ κρέας πρὸς 4 τὴν ἐνετικὴν λίτραν τὸ βωδινό, 6 τὸ μοσχαρίσιο καὶ 5 τὸ τοῦ προβάτου. Τὸ βούτυρον πρὸς 16 σολδία τὴν ἐνετ. λίτραν, τὰ φασόλια πρὸς 3, τὰ ἔηρά πιζέλλια πρὸς 6, ἥ σταφις πρὸς 4, τὸ ρύζι πρὸς 5» καὶ οὕτω καθεξῆς. Ἄρα μὲ ἐν ρεάλι, δεδομένου ὅτι διὰ τὸ βούτυρον ἥ λίτρα ἡ ἐνετικὴ ἀντεστοίχει πρὸς 301 γραμμάρια ἀντὶ τῶν 477, ποὺ ἥτο δι' ἄλλα εἴδη, μὲ ἐν ρεάλι, λέγομεν, ἡγοράζοντο δύο χιλιόγραμμα καὶ ἐν τέταρτον βιοτύρου, ἥτοι σημερινῆς ἀξίας τεσσάρων περίπου δολλαρίων, εἰς τρόπον ὥστε ἔνα «ξερονῆσι», ποὺ ἐφορολογεῖτο μὲ 10.000 ρεάλια, ἥτο δισάν νὰ ἐφορολογεῖτο μὲ 40.000 δολλάρια ἐτησίως!!! Ἀπίστευτα δηλαδὴ καὶ ἀνήκουστα πράγματα καὶ δι' ἔνα ἀκόμη λόγον, καθόσον, δσάκις ἀπεμακρύνετο ἀπὸ τὰ ὕδατα τοῦ Αἰγαίου πελάγους δ ἐνετικὸς στόλος, ἔσπευδεν δ τουρκι-

κός, ὁ ὅποιος ἐξηνάγκαζε τοὺς κατοίκους νὰ καταβάλουν τὸ δφειλόμενον εἰς τὸν Μέγαν Αὐθέντην «χαράτσι» καὶ ἔτσι αὐτοὶ οἱ ταλαιπωροὶ νησιῶται τὸ ἐπλήρων διπλό !

* *

Εἰς τὴν σειρὰν τῶν τυχοδιωκτικῶν ἀνὰ τὸ Αἴγαῖον ἐπιχειρήσεων τῆς Ἑλλαφρᾶς ἐνετικῆς μοίρας περιλαμβάνονται καὶ αἱ ἐπιθέσεις ἐναντίον τῆς Κασσάνδρας, τῆς Καβάλλας καὶ τῆς Θάσου, περὶ ὃν πραγματεύονται τὰ κατωτέρῳ δημοσιευόμενα ἵταλιστὶ καὶ ἐν Ἑλληνικῇ μεταφράσει ἔγγραφα :

Κρατικὸν Ἀρχεῖον Βενετίας—Δέσμη 1117—Γενικὸς κατὰ θάλασσαν καπιτάνος.

Ο Γεν. καπιτάνος Φραγκίσκος Μοροζίνι γράφει ἐκ Πρεβέζης τῇ 8 - 12 - 1684 πρὸς τὸν Δόγην : «Ο εὐγενὴς Κανάλ μὲ τὸ πλοῖον Φιάμμα, ἐνῷ ἡκολούθει τὴν ναυαρχίδα πρὸς τὴν Κασσάνδραν, παραμείναντος ὅπισθεν τοῦ πυροπλικοῦ, μὴ δυναμένου νὰ ἀντιμετωπίσῃ τὴν σφοδρότητα τοῦ ἀνέμου, ἥναγκάσθη νὰ σταματήσῃ πλησίον του, ἵνα μὴ τὸ ἐγκαταλείψῃ μόνον, καὶ κατ' εὐτυχῆ συγκυρίαν κατηυθύνθη καὶ ἥγκυροβόλησεν εἰς τὸν λιμένα τῆς Σκοπέλου ἐγκαίρως, ὥστε νὰ περισυλλέξῃ μὲ οἰκτίρμονα συμπαράστασιν τοὺς διασωθέντας¹ στρατιώτας καὶ ναύτας, ποὺ ἐκινδύνευον νὰ αἰχμαλωτισθοῦν ὑπὸ τῶν Τούρκων... εἰς τὰς αὐτὰς ἐπιστολὰς δὲ καπιτάν Μολίν μοῦ ἀναφέρει ὅτι κατεδίωξε μέχρι τοῦ λιμένος Φώκιες ἕξ ἐχθρικὰς γαλέρας κατὰ τὸν παρελθόντα Αὔγουστον καὶ ὅτι πλησίον τῆς Μυτιλήνης συνέλαβεν ἐν φορτηγὸν πλοῖον, περιέχον καυσόξυλα διὰ τὴν Ἀλεξάνδρειαν καὶ κατέσχε τὸ φορτίον, καθὸ ἐχθρικόν. Ἀπέλυσεν δύμας τοὺς ἄνδρας τοῦ πληρώματος, ποὺ ἥσαν Ἑλληνες, λαμβάνων ὑπ’ ὅψει μὲ τὸν θερμὸν αὐτοῦ ζῆτον ὅτι τοιαύτη γενναιόφρον ἐπιείκεια θὰ διετήρει διὰ μέσου τούτων ἐκεύθερον τὸ ἐμπόριον μὲ τοὺς Τούρκους. Ἐν τούτοις ἀπηγόρευσα εἰς τοὺς ἰδίους δι’ αὐστηρᾶς προκηρύξεως, διαβιβασθείσης εἰς τὰς νήσους τοῦ Ἀρχιπελάγους καὶ εἰς τὴν ἔηράν, νὰ κινηταὶ πλοιόν τι ὑπερβαῖνον τὰ ὀκτὼ κουπιά, ἵνα μὴ λαμβάνῃ χώραν τὸ ἄτοπον τοῦτο, ἐπ’ ὧφελείᾳ τοῦ Δημοσίου.

ARCHIVIO DI STATO—VENEZIA—BUSTA No 1117. CAPITAN GENERAL DA MAR

Il Capitan General Francesco Morosini scrive al Doge da Prevesa li 8 - 12 - 1684 «...il nobil huomo Canal con la nave Fiamma, mentre seguitava la Capitana verso Cassandra, essendo rimasto indietro il burlotto, perchè non poteva resistere al vento, poggiò con lo

¹ Εἶχε ναυαγήσει ἐκεῖ ἔνα ἐνετικὸν πολεμικόν, ὡς μανθάνομεν ἀπὸ τὴν ἀλληλογραφίαν.

stesso al fine di non lasciarlo solo e venne per buona sorte dar fondo nel porto di Scopelo, in tempo per raccogliere con pietosa assistenza il sopravanzo della milizia e marinarezza che stava in pericolo di rimaner preda dei nemici... nelle lettere medesime il Capitan Molin mi partecipa d' haver inseguito sino al porto di Fokies sei galere nemiche nel mese di Agosto ultimo caduto e presa verso Metelino una saicca carica di legno da fuoco per Alessandria e la trattenne come roba destinata a comodo nemico ; ma licenziò le genti che la conducevano per esser Greci, considerando col suo infervorato zelo che tale indulgenza generosa havrebbe mantenuto, col mezzo di questi, libero il commercio con i Turchi ; però ho inhibito ai medesimi, con vigoroso proclama, trasmesso nelle isole dell' Arcipelago e nella Terra Ferma, il poter navigare bastimento alcuno che ecceda li otto remi, onde si divitisca l' inconveniente con pubblico profitto.

Scrive pure d' essersi portato a San Strati sopra offerte statagli fatta dall' isola di Limnos, ma che non sono comparsi, in conformità del concerto, ivi i vecchiardi. E che poi si avanzò a Tasso dove ebbe modo di far 150 schiavi, cioè 36 da remo, 40 donne e li rimanenti minori dell' uno e dell' altro sesso, rascodendo poscia coll' uso di desterrità e del vigore, dall' isola, Reali 1000.

Γράφει δμοίως ὅτι κατέπλευσεν εἰς τὸν Ἀγιον Εὐστράτιον, διότι οἱ τῆς Λήμνου δημογέροντες εἶχον ὑποσχεθῆ νὰ φέρουν τὰ συμφωνηθέντα, ἀλλὰ δὲν ἐνεφανίσθησαν. Κατόπιν κατηυθύνθη εἰς τὴν Θάσον, ὅπου κατώρθωσε νὰ συλλάβῃ 150 αἰχμαλώτους, ἥτοι 36 διὰ κωπηλασίαν,¹ 40 γυναικας καὶ τοὺς ὑπολοίπους ἀνήλικας τῶν δύο φύλων, καὶ εἰσέπραξε διὰ τῆς δεξιοτεχνίας καὶ τῆς αὐστηρότητος ἀπὸ τὴν νῆσον οεάλια 1000. Πληροφορηθεὶς δὲ ὅτι οἱ Τοῦρκοι τῆς Καβάλλας εἶχον πανικοβληθῆ καὶ ἥθελον νὰ προσφέρουν «χαράτσι», ἐπέρασεν εἰς ἔκεινα τὰ μέρη, ἐβομβάρδισε μὲ τριπλῆν διμοβροντίαν τὸ φρούριον ἔκεινο καὶ ἀποφασίσας τέλος νὰ θερμάνῃ τὴν ἐπιχείρησιν δι' ἀποβάσεως στρατιωτῶν, ἀπέστειλε τὸν καπιτάνη Μπιάνκο μὲ τὰ πειρατικά του σκάφη, ὅπως τὸ ἔξασφαλίσῃ. Καὶ ὅτι παρ' ὅλην τὴν σφοδρᾶν αὐτοῦ ἐπιθυμίαν, ἵνα φανῇ ὡφέλιμος εἰς τὴν Ὑμετ. Γαληνότητα, δὲν τῷ ἐστάθη εὐνοϊκὴ ἡ τύχη, διότι οἱ Τοῦρκοι ἐνεδρεύοντες ὅπισθεν τοῦ λόφου ἔξεκένωσαν ἔναντίον των τὰ τυφέκιά των, καίτοι δὲ ἀπήντησαν καὶ οὗτοι μὲ τυφεκιοβολισμούς, ἐθεώρησαν σκόπιμον νὰ ἀποσυρθοῦν ἔκειθεν, διότι οὔτε

¹ Εἶχε μεγάλην ἀνάγκην κωπηλατῶν ὁ ἐνετικὸς στόλος. Χάριν περιεργείας σημειοῦμεν ὅτι ἡ ναυαρχίς, ἡ νεότευκτος καὶ πολυτελής, ἔκινεῖτο μὲ 30 κουπιὰ ἔκατέρωθεν καὶ εἰς τὸ κάθε κουπὶ ἥσαν τοποθετημένοι κλιμακηδὸν ἀνὰ 8 κωπηλάται, ἥτοι ἡ ναυαρχίς ἔκινεῖτο μὲ 480 !! κωπηλάτας.

τὸ κανόνι ἡδύνατο νὰ τοὺς ὑποστηρίξῃ εἰς ἔκείνην τὴν θέσιν καὶ οὕτως ἔκρινε φρόνιμον νὰ στρέψῃ τὴν πρᾶξαν καὶ πάλιν πρὸς τὴν Θάσον, μὲ τὴν θλῖψιν, δτὶ δὲν ἡδυνήθη νὰ κατανικήσῃ τὴν ἔχθρικὴν ἀντίστασιν καὶ νὰ ἀποβιβασθῇ εἰς τὴν ἔηράν, ὅπως ἀκριβῶς ἐπειθύμει νὰ τὸ ἐπιτύχῃ πρὸς μεγάλην τιμὴν τῶν ὅπλων, ἃν εἶχε κατορθώσει νὰ γίνῃ κύριος τοῦ φρουρίου τούτου, τὸ ὄποιον, μολονότι δὲν ἔχει εἰμὴ τρία κανόνια, ἐν τούτοις ὅμως κεῖται μεταξὺ τῆς μεγάλης πόλεως τῆς Θεσσαλονίκης καὶ τῆς Ἀδριανούπολεως. Μοὶ προσθέτει δτὶ, περάσας κατόπιν εἰς Κασσάνδραν, συνέλεξεν ἀπὸ τὰ παράλια ἔκεινα χωρὶ 1400 «κοιλὰ»¹ σιταριοῦ καὶ δτὶ εἰς τὸ χωρὶ Βάλτα ἔξεδίωξεν ἕνα ἀγῶν μὲ 60 Τούρκους καὶ ἔκαυσε δύο πύργους, παρ' αὐτῶν ἐγκαταλειφθέντας, καὶ τέλος κατηνθύνθη ὅπως ἐνωθῇ μὲ τὰ ἐφεδρικὰ πλοῖα εἰς τὴν οηθεῖσαν νῆσον Σκόπελον, ἀπὸ τοὺς χωρικοὺς τῆς ὁποίας μόλις κατώρθωσε νὰ πάρῃ 1000 βαρέλια² κρασί...

Che avvisato che li Turchi alla Cavalla fossero in costernatione e volessero offerir «carazzo» passasse a quelle parti, bersagliasse quel castello con triplicati sbari di cannone e con le bombe, e, divisando infine di incalorir l' intrapresa con lo sbarco di militie, spedisse il capitan Biano con le sue galeotte per assicurarlo; ma all' ardore sempre nodrito di profittar alla Serenità Vostra, non corrispondesse la sorte ; mentre li Turchi imboscati dietro una collina scaricaron sopra li medesimi una salva d' archibugiate alla quale se ben fosse valorosamente risposto col moschetto convenissero ritirarsi, nè potendo in quel sito sostenerli il calor del cannone, credesse savio partito rivotoglier nuovamente il bordo verso Tasso, col ramarico di non haver potuto superar il contrasto dei nemici e poner piede a terra, per il fine desiderato che sarebbe riuscito, con gran decoro delle Armi, quando havesse potuto impadronirsi del castello stesso, mentre se ben monito di soli tre cannoni, ha la sua situazione tra la gran città di Salonichi e Andrinopoli. Mi aggiunge che passato poi a Cassandra, ricavasse da quelle ville littorali 1400 «chilò» di formento e facesse in villa di Valta fugare un Agà con 60 Turchi, abbrucciando due forti torri da essi abbandonata, da dove dopo si incamminasse ad unirsi con le conserve nell' isola predetta di Scopelo, dai paesani della quale non havesse potuto haver che barille mille di vino.....

K. Δ. ΜΕΡΤΖΙΟΣ

¹ Τὸ «κοιλὸ» εἰς τὴν Κασσάνδραν (ὅρα Μνημεῖα Μακεδ. Ἰστορίας) ἀντεστοίχει πρὸς 30 περίπου χιλιόγραμμα.

² Ἡ ἐνετικὴ barila περιεῖχε 61 λίτρα ἥ 58 περίπου χιλιόγραμμα.